

Vejledningens ”Paradigmatiske eksempler” til Kultur- og samfundsfaggruppen.

Indhold (klik på titlen for at gå direkte til eksemplet)

Dit lokalsamfund før og nu
Identitetsdannelse i traditionelle, moderne og senmoderne samfund
Det danske samfunds dannelse – kampen om magten i det tidlige danske samfund
Civilisationsmødet og dets konsekvenser – Palæstina i dag
Indien
Det flerkulturelle samfund

Paradigmatiske eksempler

Udviklingens inertie?
At være midt i historien
Forløb: Dit lokalsamfund før og nu
Forløb: Magtens historie
Forløb: De store opdagelser og deres konsekvenser for Europa (1500-tallet)
Forløb: Mellemløbetiden – set ud fra en tysk og en dansk vinkel
Forløb: Imperier og globalisering – før og nu

Paradigmatiske eksempler – GIF C

Eksempel 1: Velfærdsstaten.
Eksempel 2: Danmark fra landsbrugssamfund til industrisamfund til vidensproducerende samfund i en globaliseret verden.
Eksempel 3: Levevilkår og livsformer. Familie- og samlivsformer.
Eksempel 4: Demokrati og menneskerettigheder.

Paradigmatiske eksempler – GIF B

Eksempel 1: Det moderne Danmarks fødsel.
Eksempel 2: Velfærdsstaten.
Eksempel 3: Danmark fra landsbrugssamfund til industrisamfund til vidensproducerende samfund i en globaliseret verden.
Eksempel 4: Levevilkår og livsformer. Familie- og samlivsformer.
Eksempel 5: Danmarks internationale placering.
Eksempel 6: Demokrati og menneskerettigheder.

De paradigmatiske eksempler giver en beskrivelse af, hvordan de fællesfaglige projekter kan se ud under hensyntagen til, at der sker en progression med hensyn til arbejdsformer og fagligt indhold. De første forløb har tydelige forbindelser til kursisternes hverdag, de senere forløb tager emner op, der ligger fjernere fra dagligdagen uden at tabe forbindelsen til nutiden.

I forslagene sker der en udvikling fra at arbejde med det nære – lokalsamfundet, personlig identitet – til at arbejde med mere fjerne og komplicerede forhold – Indien, Mellemøsten.

Arbejdsformerne bliver også udviklet igennem forløbet fra gruppearbejde, der sigter mod at fremstille et produkt, til at projektarbejdsformen bliver en fast bestanddel af undervisningen i de fællesfaglige projekter. Det er i den forbindelse vigtigt at arbejde med udformningen af synopsisen og at lade kursisten arbejde selvstændigt med et materiale med forbindelse til det stof, der indgår i undervisningen. For uddybning vedrørende progression, projektarbejde og synopsis henvises til kapitlet om tilrettelæggelse (didaktiske principper og arbejdsformer).

Endelig er der også i opstillingen af forløbene taget hensyn til, at det kan være gavnligt for kursisterne at afprøve tværfaglige forløb, hvori der kun indgår to fag. Der gøres opmærksom på, at nedenstående eksempler ikke er udtryk for et sammenhængende forløb. For yderligere inspiration henvises til Sixtus-materialet (se EMU).

5.1 Dit lokalsamfund før og nu

Forløbet vil kunne anvendes som et introduktionsforløb

Fællesfaglige emner, der behandles i dette forløb:

”Områdestudium”, ”identitetsdannelse”, ”værdier og livsformer” samt ”religiøse og politiske brud”.

Kompetencemål:

I forløbet vil følgende kompetencer kunne indøves:

- at *”anvende og kombinere viden og metoder fra faggruppen til at opnå indsigt i historiske, samfundsmæssige og kulturelle sammenhænge med forståelse af det enkelte fags særpræg”*
- at *”reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende”.*

Desuden skal kursisternes retoriske kompetence styrkes gennem mundtlig og skriftlig formidling af resultaterne af en fællesfaglig undersøgelse.

Deltagende fag:

historie, religion og samfundsfag

Den fællesfaglige problemstilling er en beskrivelse af lokalsamfundet, som det så ud fx i det 19. århundrede, og en sammenligning af dette samfund med nutidens lokalsamfund, evt. kunne man også foretage en sammenligning med andre lokalsamfund i området i de samme to perioder.

Særfaglige forløb

Historie vil kunne behandle den historiske udvikling, sætte den ind i en større dansk historisk sammenhæng, den lille og den store historie, og man vil kunne arbejde med, hvordan historien formidles og indsamle materiale om fortiden.

Religion vil kunne se på diverse kristne vækkelsesbevægelser før og nu, og hvordan det religiøse landkort har ændret sig lokalt.

Samfundsfag vil kunne arbejde med sociologiske emner, økonomiske strukturer.

Arbejdsformer:

Udover klasseundervisning skal der indgå ekskursioner, feltarbejde, interviewundersøgelser, indsamling af andet materiale. Fortrinsvis som gruppearbejde.

5.2 Identitetsdannelse i traditionelle, moderne og senmoderne samfund

Forløbet vil kunne indgå i 1. års undervisning, da den enkeltes identitetsdannelse er i fokus, og da kan forløbet begrænses til at omfatte deltagelse af to fag.

Fællesfaglige emner, der behandles i dette forløb:

"Områdestudium", "identitetsdannelse", "værdier og livsformer", "det gode samfund" samt "religiøse og politiske brud".

Kompetencemål:

I forløbet vil følgende kompetencer kunne indøves: Kursisterne skal kunne skelne mellem forskellige samfundstyper, deres historiske baggrund og betydning for identitetsdannelsen. Projektarbejdsformen skal indøves.

Endvidere skal kursisterne kunne gennemføre en flerfaglig empirisk undersøgelse i lokalområdet og formidle resultaterne heraf, herunder udarbejde problemformulering og synopsis - gruppevis.

Deltagende fag

historie, religion og/eller samfundsfag.

Fællesfaglig problemstilling

kunne være: En to- eller trefaglig undersøgelse af forskellige menneskers livshistorie og livsstrategier. For at afgrænse emnet kunne de undersøge mennesker fra forskellige miljøer, fx ældre, midaldrende i erhverv, arbejdsløse, unge med forskellig etnisk baggrund etc. Undersøgelsen kunne bl.a. have til formål at afdække

- a) hvilken rolle den store historie spiller for valg af livsstrategier
- b) hvilken rolle religion spiller i livshistorie og livsstrategi
- c) hvilken rolle den sociale baggrund har for livshistorie og livsstrategi

Særfaglige forløb

religion kunne gennemgå et naturfolk, fx kikuyerne, til belysning af, hvordan identiteten defineres af kollektivet, dvs. slægten og stammen, og hvordan ritualer og myter socialiserer individet.

Efterfølgende kan man gennemgå religionskritik og sekularisering som kendetegn for det moderne samfund, ligesom man kan gennemgå afsekularisering og fundamentalisme som kendetegn ved det senmoderne samfund.

Historie gennemgås eksempelvis Danmarks historie efter 1945 med henblik på velfærdssamfundets opståen og udvikling, herunder den økonomiske og bevidsthedsmæssige udvikling.

Centrale samfundsfaglige emner i forløbet kunne være identitetsdannelse og socialisation, normer og roller samt livsstile.

Arbejdsformer:

Udover klasseundervisning kan der indgå feltarbejde, interviewundersøgelser, indsamling af andet materiale, fortrinsvis som gruppearbejde.

5.3 Det danske samfunds dannelse – kampen om magten i det tidlige danske samfund

Forløbet kan lægges i det 1. år

Fællesfaglige emner, der behandles i dette forløb:

”Identitetsdannelse”, ”værdier og livsformer”, ”religiøse og politiske brud” samt ”det gode samfund”

Kompetencemål:

I forløbet kan følgende kompetencer indøves:

- at *”redegøre for forskellige livsanskuelser, religioner og politiske grundholdninger og deres betydning i en historisk og aktuel sammenhæng”*,
- at *”reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende”*,
- at kunne *”anvende viden om centrale epoker til at opnå forståelse af sammenhænge af kulturel og samfundsmæssig art i Danmarkshistorien”*,
- at *”sætte religionerne og deres virkningshistorie i relation til udvalgte aspekter af europæisk kultur og tænkning”*.

Desuden kan der arbejdes med projektarbejdsformen, problemformulering og synopsis.

Deltagende fag

historie, samfundsfag og religion

Den fællesfaglige problemstilling

kunne være at anvende den særfaglige viden i et projektarbejde om et nutidigt asiatisk samfund som Afghanistan, hvis strukturer minder om det gamle danske samfund, eller om det moderne danske samfund

I de særfaglige forløb

vil historie behandle den historiske udvikling i perioden med henblik på at belyse kongemagtens udvikling, kristendommens indførelse og dens betydning for den daværende stat.

Religion vil kunne behandle emnerne religionsmødet og dens betydning for den kristne religion.

Samfundsfag vil kunne behandle magtstrukturer i traditionelle og moderne samfund

Arbejdsformer:

Klasseundervisning, ekskursioner med kursistfremlæggelse, rollespil, arbejde med projektarbejdsformen, herunder synopsis (mundtlig fremlæggelse). I den forbindelse kan kursisterne blive sat på den opgave at anvende den viden og de kompetencer, de har fået ved den særfaglige undervisning, på et ikke gennemgået materiale (evt. selvvalgt).

5.4 Civilisationsmødet og dets konsekvenser – Palæstina i dag

Forløbet kan placeres i begyndelsen af 2. år. Emnet, der rummer vanskelige problemstillinger, vil kunne appellere til kursisternes personlige holdninger

Fællesfaglige emner, der behandles i dette forløb:

”Områdestudium”, ”globalisering og kulturmødet”, ”identitetsdannelse i traditionelle, moderne og senmoderne samfund” samt ”værdier og livsformer”.

Kompetencemål:

I forløbet kan følgende kompetencer indøves:

- at *”anvende og kombinere viden og metoder fra faggruppen til at opnå indsigt i historiske, samfundsmæssige og kulturelle sammenhænge med forståelse af det enkelte fags særpræg”*,
- at *”redegøre for forskellige livsanskuelser, religioner og politiske grundholdninger og deres betydning i en historisk og aktuel sammenhæng”*,
- at *”argumentere for et synspunkt på et fagligt grundlag og kunne diskutere og vurdere konsekvenserne af synspunktet”.*

Deltagende fag

er historie, religion og samfundsfag.

Den fællesfaglige problemstilling

kunne have karakter af en opsamling på de særfaglige forløb, hvor kursisterne i grupper formulerer en problemstilling (gerne som et paradoks fx: ”Hvorfor dræber man, når man ikke må slå ihjel”) ud fra det gennemgåede materiale i tilknytning til en synopsis.

I de særfaglige forløb

vil historie kunne gennemgå hovedlinjerne i Europas historie med globalt udblik 1945 – 2005 med særlig henblik på Mellemøsten - konflikten.

I religion gennemgås væsentlige sider af islam med udblik til jødedommen.

Samfundsfag kunne bidrage med en gennemgang af, hvad der er det karakteristiske ved politik og beskrive beslutningsprocesser.

Arbejdsformer:

Klasseundervisning, rollespil, projektarbejde, problemformulering og synopsis (mundtlig fremlæggelse), herunder krav om en faglig argumenteret stillingtagen til problemstillingen.

5.5 Indien

Forløbet placeres i 2. år som følge af de omfattende kompetencemål for forløbet og forløbets faglige indhold

Fællesfaglige emner, der behandles i dette forløb:

”Områdestudium”, ”globalisering og kulturmødet”, ”identitetsdannelse i traditionelle, moderne og senmoderne samfund” samt ”værdier og livsformer”.

Kompetencemål:

I forløbet vil følgende kompetencer kunne indøves: Kursisterne skal kunne skelne mellem forskellige demokratimodeller, udviklingsteorier og samfundstyper, ligesom de skal kunne gøre rede for, hvordan religionen både kan være med- og modspiller i den demokratiske udvikling. Kursisterne skal selvstændigt kunne formulere en problemstilling ud fra det gennemgåede materiale og gøre rede for den.

Deltagende fag

er historie, religion og samfundsfag. Alle tre fag bidrager i de særfaglige forløb, mens kun historie og religion er med i det flerfaglige forløb.

Den fællesfaglige problemstilling

kunne have karakter af en opsamling på de særfaglige forløb, hvor kursisterne i grupper formulerer en problemstilling (gerne som et paradoks) ud fra det gennemgåede materiale og redegør for den på klassen, så der finder en vidensdeling sted.

I de særfaglige forløb

vil historie kunne gennemgå opdagelsernes historie, engelsk kolonialisme og Indien efter 1947, bl.a. med fokus på Gandhi.

I religion gennemgås væsentlige sider af hinduisme, fx karma, samsara og kastesystemet (bl.a. gennem læsning af passager i Bhagavadgita). Endvidere vil det være relevant at gennemgå centrale tanker hos Gandhi samt hindunationalisme, herunder sammenstød mellem hinduer og muslimer. Samfundsfag kunne bidrage med en gennemgang af demokratimodeller, universelle værdier, økonomi og globalisering, outsourcing og spørgsmålet om social mobilitet i relation til kastesystemet.

Arbejdsformer:

Klasseundervisning, arbejde med projektarbejdsformen herunder synopsis (mundtlig fremlæggelse).

5.6 Det flerkulturelle samfund

Forløbet placeres sidst i 2. år som følge af de omfattende kompetencemål for forløbet.

Fællesfaglige emner

der behandles i dette forløb:

"Globalisering og kulturmødet", "områdestudium" (lokalt funderet), "værdier og livsformer" samt "religiøse og politiske brud i dansk og europæisk perspektiv".

Kompetencemål:

I forløbet vil følgende kompetencer kunne indøves:

Kursisterne skal kunne gøre rede for, hvordan kulturer, religioner og forestillinger om samfundet og dets indretning ændrer sig i indbyrdes med- og modspil.

Endvidere skal kursisterne kunne foretage forskelligartede empiriske undersøgelser (feltarbejde, kvalitative og kvantitative metoder) og udfærdige en synopsis med problemformulering, hypoteser, underspørgsmål og konklusion.

Desuden skal de kunne fremlægge konklusionen mundtligt og selvstændigt inddrage relevant baggrundsmateriale.

Deltagende fag

er historie, samfundsfag og religion.

Den fællesfaglige problemstilling kunne være:

Hvordan er flygtninges og indvandreres kulturelle, sociale og religiøse situation i x-købing anno xxxx? Dvs. den praktiske dimension i fagsamarbejdet forankres i lokalsamfundet. Det vil være relevant så vidt muligt at skaffe kontakter til mulige interviewpersoner, inden de særfaglige forløb sættes i gang, så man kan vælge fokus i undervisningen). Det fællesfaglige forløb kan forme sig som en undersøgelse på tre niveauer:

- a) Af indvandrere og flygtninge
- b) Af behandlerens systemet
- c) Af den almindelige etniske dansker ("manden på gaden")

Evt. kan man få et inspirationsforedrag udefra, dvs. fra præster, sagsbehandlere eller politikere, der har arbejdet konkret med integration.

I de særfaglige forløb

vil historie kunne arbejde med indvandringens historie fra huguenotter til nutiden - med fokus på sidstnævnte - og undersøge de skiftende holdninger til indvandrere og flygtninge.

I samfundsfag vil det være oplagt at arbejde med forskellige former for integration, assimilation og segregation, ligesom man kan undersøge den aktuelle lovgivning på området.

For religionsfagets vedkommende er en gennemgang af islam obligatorisk, og derfor kunne det særfaglige stof være en gennemgang af grundlæggende kendetegn ved islam, hvorefter der lægges en nutidsvinkel på religionens aktuelle fremtræden i Danmark og Europa (fx tørklædedebater, omskæring, halalslagtning, euroislam osv.). Hvis der er et stort kontingent af flygtninge og indvandrere med en anden religion end islam, skal dette naturligvis tilgodeses i undervisningen.

Emner som menneskerettigheder, ytringsfrihed, religionsfrihed osv. kan gennemgås fra forskellige vinkler i alle tre fag.

Arbejdsformer:

Klasseundervisning, rollespil, empirisk undersøgelse, arbejde med projektarbejdsformen herunder synopsis (mundtlig fremlæggelse). Der afsættes god tid til at udfærdige problemstilling, hypoteser, spørgsmål, til efterbehandling af interviews, herunder udarbejdning af bilag, udfærdigelse af konklusion og fremlæggelse. Evt. kan den empiriske undersøgelse afvikles som et to-fagligt samarbejde (samfundsfag og religion).

Eksempler fra hf-e, historie B.

5. Paradigmatiske eksempler

De paradigmatiske eksempler giver en beskrivelse af, hvordan undervisningen i historie kan se ud således, at der sker en progression med hensyn til arbejdsformer og fagligt indhold.

De første forløb har tydelige forbindelser til kursisternes hverdag, de senere forløb tager emner op, der ligger fjernere fra dagligdagen uden at tabe forbindelsen til nutiden.

I forslagene sker der en udvikling fra at arbejde med det nære – lokalsamfundet, personlig identitet – til at arbejde med mere komplicerede forhold.

Arbejdsformerne bliver også udviklet igennem forløbet fra gruppearbejde, der sigter mod at fremstille et produkt, til at arbejde med udformningen af synopsen og at lade kursisten arbejde selvstændigt med et materiale med forbindelse til det stof, der indgår i undervisningen.

Endelig er det også tanken med eksemplerne at vise, at de krav læreplanen stiller til indholdet af undervisningen kan løses på flere forskellige måder.

Der skal gøres opmærksom på, at nedenstående eksempler ikke er udtryk for et sammenhængende forløb.

Eksempel 1: **Udviklingens inert**

Når samfundet beslutter, at der skal bygges en Storebæltsbro er det udtryk for et valg. Vi har som samfund valgt, at vore muligheder for hurtigt at komme fra A til B er vigtigere end at få de 50 minutters pause på storebæltfærgen. Ønsket om effektiv udnyttelse af tiden er derfor det valg vi tager – det er ikke en anonym udviklingskraft, der styrer os. Storebæltsbroen er det synlige resultat af vores valg som samfund, hvorimod samfundet ville have set anderledes ud, hvis broen ikke var blevet bygget.

Eksempel 2: **At være midt i historien**

Fukuyama sagde i 1989, at ”historien er slut”, underforstået at den vestlige verden nu befandt sig i efter-historien, fordi den havde sejret i den ideologiske kamp mod det kommunistiske system i Sovjet. Nu kunne vi i Vesten blot vente på, at alle andre udviklede demokratier i det vestlige billede, og alle ville på et tidspunkt befinde sig i efter-historien.

11. september 2001 sendte de vestlige demokratier lige lukt tilbage i historien, hvilket kulminerede med krigen i Irak. Hvilken historie skaber vi? Hvordan skal vi som enkeltindivider forholde os til vores egen kulturs udvikling? Kan vi påvirke den? Hvordan?

Forløb: Dit lokalsamfund før og nu

Forløbet vil kunne anvendes som et introduktionsforløb og bidrage til at give kursisterne en introduktion til de fleste af de faglige mål, der er opstillet for faget.

Faglige mål:

I forløbet vil følgende kompetencer kunne indøves:

- at kunne gøre rede for centrale udviklingslinjer

og begivenheder i Danmarks historie,

- at opnå indsigt i samspillet mellem natur, individ og samfund i et historisk perspektiv,
- at kunne gøre rede for sammenhænge og modsætninger mellem nutidige og historiske samfund, at kunne reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende,
- at kunne opstille og formidle historiske problemstillinger mundtligt såvel som skriftligt,
- at kunne gennemføre og formidle en undersøgelse af et historisk emne,
- at kunne anvende en analytisk/metodisk tilgang til forskelligartet historisk materiale, og
- at kunne forholde sig kritisk og dokumenterende til eksempler på brug og misbrug af historien.

-

Fagligt indhold

I forløbet vil man kunne arbejde med den lokale historie i f. eks. sidste halvdel af det 19. århundrede, hvor der skete gennemgribende ændringer af næsten alle lokalsamfund. Nye byer opstod, landskabet ændredes, industrialiseringen bredte sig, jernbaner blev anlagt. Nye økonomiske struktur opstod, det politiske system ændredes m. m.. Med udgangspunkt i et arbejde med lokalsamfundet vil man kunne gå videre til den nationale historie, spec. de forhold i den nationale historie, der betingede den lokale udvikling, eller som afviger fra den nationale udvikling.

Følgende temaer vil også kunne inddrages: Dansk historie og identitet, brud og kontinuitet i dansk historie, natur, teknologi og produktion i historisk og nutidigt perspektiv.

Tilrettelæggelse/Arbejdsformer

Klasseundervisning, ekskursioner, gruppearbejde, formulering af historiske problemstillinger, formidling af indsamlet materiale. En induktiv indfaldsvinkel vil være naturlig til dette emne.

Evaluering

Mundtlig og skriftlig formidling. Udarbejdelse af disposition over resultaterne af en begrænset historisk undersøgelse.

Forløb: Magtens historie

Forløbet vil kunne anvendes som et oversigtsforløb, der vil give kursisterne et indtryk af nogle hovedlinjer i dansk historie og vil kunne placeres tidligt i undervisningen.

Faglige mål

I forløbet vil følgende kompetencer kunne indøves:

- at kunne gøre rede for centrale udviklingslinjer og begivenheder i Danmarks historie,
- at kunne gøre rede for sammenhænge og modsætninger mellem nutidige og historiske samfund,
- at kunne opstille og formidle historiske problemstillinger mundtligt såvel som skriftligt,
- at kunne anvende en analytisk/metodisk tilgang til forskelligartet historisk materiale, og
- at kunne forholde sig kritisk og dokumenterende til eksempler på brug og misbrug af historien.

Fagligt indhold

Forløbet kunne have følgende indhold:

1. Skal give en oversigt over de væsentligste styreformer, der har været anvendt i Danmark fra valgkongedømmet i middelalderen over enevælden til demokratiet i nutiden.

2. Skal give en oversigt over hovedlinjerne i den politiske udvikling i Danmark fra middelalderen til nutiden.
3. Skal give et udblik til, hvordan de tilsvarende styreformers så ud i udvalgte europæiske lande i forskellige perioder.
4. Kildeanalyse af både skriftlige kilder og af billeder.
5. Følgende tema vil kunne inddrages: Brud og kontinuitet i Danmarks historie, dansk historie og identitetsstyreformers i historisk og nutidig perspektiv.

Tilrettelæggelse/Arbejdsformer

Klasseundervisning, gruppearbejde, rollespil, formulering af historiske problemstillinger, kilde – og billedanalyse på baggrund af på forhånd kendt materiale og med inddragelse af på forhånd ukendt materiale. Det vil være muligt at bruge en deduktiv og induktiv indfaldsvinkel til dette emne.

Evaluerings.

Mundtlig formidling af arbejdet med udvalgte problemstillinger. De fra undervisningen anvendte begreber anvendes på et ukendt materiale.

Forløb: De store opdagelser og deres konsekvenser for Europa (1500-tallet)

Forløbet vil kunne anvendes som et oversigtsforløb. Det vil kunne lægges tidligt i undervisningen.

Faglige mål

Forløbet vil følgende kompetencer kunne indøves:

- at kunne gøre rede for centrale udviklingslinjer og begivenheder i Danmarks historie, Europas historie og verdenshistorien,
- at opnå indsigt i samspillet mellem natur, individ og samfund i et historisk perspektiv,
- at kunne gøre rede for sammenhænge og modsætninger mellem nutidige og historiske samfund,
- at kunne opstille og formidle historiske problemstillinger mundtligt såvel som skriftligt,
- at kunne anvende en analytisk/metodisk tilgang til forskelligartet historisk materiale, og
- at kunne forholde sig kritisk og dokumenterende til eksempler på brug og misbrug af historien.

Fagligt indhold

Forløbet kunne have følgende indhold:

1. Skal give en oversigt over baggrunden for og forløbet af opdagelserne og disses konsekvenser for f. eks. Aztekerriget og for Europa.
2. Skal give indblik i dansk historie i 1500 – 1600 tallet spec. med henblik på den økonomiske udvikling.
3. Kildeanalyse af udvalgte kilder.
4. Følgende temaer vil kunne inddrages: brud og kontinuitet i dansk og europæisk historie, kulturmøde og globalisering.

Tilrettelæggelse/Arbejdsformer

Klasseundervisning, gruppearbejde, udarbejdelse af historiske problemstillinger, kildeanalyse. Det vil være muligt at bruge både deduktive og induktive indfaldsvinkler til emnet.

Evaluerings

Mundtlig og skriftlig formidling. Udarbejdelse af synopsis i forbindelse med arbejdet med at opstille historiske problemstillinger

Forløb: Mellemløbetiden – set ud fra en tysk og en dansk vinkel

Forløbet vil have karakter af et forløb, der sigter mod fordybelse. Det kan lægges senere i undervisningsforløbet, da der er mange kompetencemål for forløbet, og da det er forløb af mere dybtgående karakter.

Faglige mål

I forløbet vil følgende kompetencer kunne indøves:

- at kunne gøre rede for centrale udviklingslinjer og begivenheder i Danmarks historie og Europas historie,
- at kunne gøre rede for sammenhænge og modsætninger mellem nutidige og historiske samfund,
- at kunne reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende,
- at kunne opstille og formidle historiske problemstillinger mundtligt såvel som skriftligt,
- at kunne gennemføre og formidle en undersøgelse af et historisk emne,
- at kunne anvende en analytisk/metodisk tilgang til forskelligartet historisk materiale og
- at kunne forholde sig kritisk og dokumenterende til eksempler på brug og misbrug af historien.

Fagligt indhold

Forløbet kunne have følgende indhold:

1. Skal give en oversigt over baggrunden for og forløbet af nazisternes magtovertagelse i Tyskland i perioden 1918 - 1939.
2. Skal give et indblik i udviklingen i Danmark i samme periode med henblik på at kunne forstå ligheder og forskelle i udviklingen i de to lande.
3. Skal give en indsigt i, hvordan den historiske proces kan forløbe forskelligt i lande, der ligger så tæt på hinanden.
4. Kildeanalyse af udvalgte kilder, skriftlige såvel som billeder og film og internettet.
5. Følgende temaer vil kunne inddrages: Brud og kontinuitet i dansk og europæisk historie, ideologiernes kamp i det 20. århundrede, centrale kulturmøder i europæisk historie, styreformer i historisk og nutidigt perspektiv, brug og misbrug af historien og myte og realitet i historien.

Tilrettelæggelse/Arbejdsformer

Klasseundervisning, gruppearbejde, rollespil, udarbejdelse af historiske problemstillinger, kildeanalyse.

Det vil være muligt at bruge både deduktive og induktive indfaldsvinkler til emnet.

Projektarbejdsformen vil kunne inddrages. Hvis det i øvrigt vil være praktisk muligt, vil der kunne laves et tværfagligt med dansk i dette forløb.

Evaluerings

Mundtlig og skriftlig formidling. Udarbejdelse af synopsis til en projektopgave.

Forløb: Imperier og globalisering – før og nu

Forløbet vil have karakter af et oversigtsforløb. Det kan med fordel lægges senere i undervisningsforløbet, da forløbet bl. a. søger at give en oversigt over europæisk historie og verdenshistoriske udviklingslinjer over et langt tidsrum.

Faglige mål

I forløbet vil følgende kompetencer kunne indøves:

- at kunne gøre rede for centrale udviklingslinjer og begivenheder i Europas og verdens historie,
- at kunne gøre rede for sammenhænge og modsætninger mellem nutidige og historiske samfund,
- at kunne opnå indsigt i samspillet mellem natur, individ og samfund i et historisk perspektiv,
- at kunne reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende,
- at kunne opstille og formidle historiske problemstillinger mundtligt såvel som skriftligt,
- at kunne gennemføre og formidle en undersøgelse af et historisk emne,
- at kunne anvende en analytisk/metodisk tilgang til forskelligartet historisk materiale og
- at kunne forholde sig kritisk og dokumenterende til eksempler på brug og misbrug af historien.

Fagligt indhold

Forløbet vil kunne have følgende indhold:

1. Skal give en oversigt over dannelsen af en række imperier – som det romerske, det spanske og det engelske og deres karakter.
2. Skal give en indsigt i den udvikling, der efter 1945 førte til globaliseringen, som den kendes i dag. Den moderne globalisering karakter kan sammenlignes med de tidligere imperiers.
3. Kildeanalyse af udvalgte kilder, skriftlige såvel som billeder og internettet.
4. Følgende temaer vil også kunne inddrages: Brud og kontinuitet i europæisk historie, centrale kulturmøder i europæisk historie, styreformer i historisk og nutidigt perspektiv, brug og misbrug af historien og myte og realitet i historien.

Tilrettelæggelse/Arbejdsformer

Klasseundervisning, gruppearbejde, udarbejdelse af historiske problemstillinger, kildeanalyse. Det vil være muligt at bruge den deduktive indfaldsvinkel til emnet. Projektarbejdsformen vil kunne inddrages. Hvis det i øvrigt vil være praktisk muligt, vil der kunne laves et tværfagligt med samfundsfag i dette forløb.

Evaluering

Mundtlig og skriftlig formidling. Udarbejdelse af synopsis til en projektopgave evt. til en tværfaglig projektopgave.

5. Paradigmatiske eksempler – GIF C

Eksempel 1: Velfærdsstaten.

Den universelle danske velfærdsmodel.

Kanslergadeforliget 1933.

Velfærdsstatens udbygning i 1960'erne. Socialdemokratiet og velfærdspolitikken. Politiske kompromiser ”hen over midten”.

Folketingsvalget 1973: kritik af skattefinansieringen af velfærdsstaten

Udfordringer for velfærdsstaten og velfærdspolitikken i begyndelsen af det 21. årh.

Faglige mål:

Kursisterne skal kunne gøre rede for det karakteristiske ved den danske velfærdsmodel samt for partiernes holdning til velfærdsstaten.

Kursisterne skal kunne anvende internettet til informationssøgning om de politiske partiers holdninger til velfærdsstaten samt til de udfordringer, velfærdsstaten står overfor.

Kursisterne træner retoriske kompetencer ved, enkeltvis eller i grupper, at fremlægge partiernes politik for klassen.

Eksempel 2: Danmark fra landsbrugssamfund til industrisamfund til vidensproducerende samfund i en globaliseret verden.

Hovedvægt på udviklingen fra ca. 1960.

Sociale klasser.

Social og kulturel mangfoldighed i det vidensproducerende samfund i en globaliseret verden.

Arbejdsliv i det vidensproducerende samfund.

Indvandring og integration.

Multietnisk samfund.

Tilværelsestolkninger.

Muligt samarbejde med dansk om kulturel mangfoldighed og tilværelsestolkninger.

Tekstlæsning, bl.a. tekster af unge multietnisk-danske børn af indvandrere.

Faglige mål:

Kursisterne skal kunne gøre rede for hovedtrækkene i udviklingen fra industrisamfund til vidensproducerende samfund.

Kursisterne skal kunne reflektere over sammenhængen mellem den generelle samfundsmæssige udvikling og det enkelte menneskes arbejdsliv, private liv og tilværelsestolkninger.

Kursisterne skal kunne samarbejde med hinanden i grupper om formulering af en problemstilling ud fra det gennemgåede emne og træne skrivefærdighed ved at formulere problemstillingen på skrift.

Eksempel 3: Levevilkår og livsformer. Familie- og samlivsformer.

Gårdejerfamilien, lønarbejderfamilien og borgerskabets familie ca. 1914.

1950'ernes kernefamilie og idealet om den hjemmegående husmor.

Uddannelseseksplosionen og kvindernes indtog på arbejdsmarkedet fra 1960'erne:

- kernefamilien ændrer funktioner,
- skilsmisser,
- faldende børnetal,
- ungdomsoprør og eksperimenter med nye samlivsformer,
- singlekultur ved årh.skiftet,
- tilværelsestolkninger (samarbejde med dansk en mulighed).

Faglige mål:

Kildekritisk anvendelse af internettet.

Progression i forhold til internet anvendelse i forbindelse med partierne og deres holdninger til velfærdsstaten

Eksempel 4: Demokrati og menneskerettigheder.

Menneskerettighedernes historiske rødder.

Demokratiske forfatninger, menneskerettigheder og menneskesyn.

Menneskerettigheder og det danske demokrati.

Menneskerettigheder og ny verdensorden efter kommunismens fald.

Faglige mål:

Kursisterne skal kunne redegøre for menneskerettighedernes opståen og udvikling.

Kursisterne skal kunne identificere forskellige synspunkter og problemstillinger i relation til menneskerettigheder.

Kursisterne skal kunne tage selvstændigt stilling til og diskutere problematikker vedrørende menneskerettigheder, demokrati, den aktuelle verdensorden og den tredje verden.

5. Paradigmatiske eksempler – GIF B

Eksempel 1: Det moderne Danmarks fødsel.

Demokrati, partisystem og parlamentarisme. Ca. 1849-1901

Nationalstat og nationalisme.

Industrialisering og andelsbevægelse. Ca. 1870-1914

Muligt samarbejde med dansk om nationalisme: Grundtvig, fædrelandssange, nationalt maleri.

Faglige mål:

Kursisterne skal kunne gøre rede for grundprincipperne i det danske folkestyre samt for sammenhængen mellem den økonomiske og den politiske udvikling.

Eksempel 2: Velfærdsstaten.

Den universelle danske velfærdsmodel.

Kanslergadeforliget 1933.

Velfærdsstatens udbygning i 1960'erne. Socialdemokratiet og velfærdspolitikken. Politiske kompromiser

”hen over midten”.

Folketingsvalget 1973: kritik af skattefinansieringen af velfærdsstaten

Udfordringer for velfærdsstaten og velfærdspolitikken i begyndelsen af det 21. årh.

Faglige mål:

Kursisterne skal kunne gøre rede for det karakteristiske ved den danske velfærdsmodel samt for partiernes holdning til velfærdsstaten.

Kursisterne skal kunne anvende internettet til informationssøgning om de politiske partiers holdninger til velfærdsstaten samt til de udfordringer, velfærdsstaten står overfor.

Kursisterne træner retoriske kompetencer ved, enkeltvis eller i grupper, at fremlægge partiernes politik for klassen.

Eksempel 3: Danmark fra landsbrugssamfund til industrisamfund til vidensproducerende samfund i en globaliseret verden.

Hovedvægt på udviklingen fra ca. 1960.

Sociale klasser.

Social og kulturel mangfoldighed i det vidensproducerende samfund i en globaliseret verden.

Arbejdsliv i det vidensproducerende samfund.

Indvandring og integration.

Multietnisk samfund.

Tilværelsestolkninger.

Muligt samarbejde med dansk om kulturel mangfoldighed og tilværelsestolkninger.

Tekstlæsning, bl.a. tekster af unge multietnisk-danske børn af indvandrere.

Faglige mål:

Kursisterne skal kunne gøre rede for hovedtrækkene i udviklingen fra industrisamfund til vidensproducerende samfund.

Kursisterne skal kunne reflektere over sammenhængen mellem den generelle samfundsmæssige udvikling og det enkelte menneskes arbejdsliv, private liv og tilværelsestolkninger.

Kursisterne skal kunne samarbejde med hinanden i grupper om formulering af en problemstilling ud fra det gennemgåede emne og træne skrivefærdighed ved at formulere problemstillingen på skrift.

Eksempel 4: Levevilkår og livsformer. Familie- og samlivsformer.

Gårdejerfamilien, lønarbejderfamilien og borgerskabets familie sidst i 1800-tallet. 1950'ernes kernefamilie og idealet om den hjemmegående husmor.

Uddannelseseksplosionen og kvindernes indtog på arbejdsmarkedet fra 1960'erne:

- kernefamilien ændrer funktioner,
- skilsmisser,
- faldende børnetal,
- ungdomsoprør og eksperimenter med nye samlivsformer,
- singlekultur ved årh.skiftet,
- tilværelsestolkninger (samarbejde med dansk en mulighed).

Faglige mål:

Kildekritisk anvendelse af internettet.

Progression i forhold til internet anvendelse i forbindelse med partierne og deres holdninger til velfærdsstaten

Eksempel 5: Danmarks internationale placering.

Fra neutralitetspolitik under 1. verdenskrig, til samarbejde og modstand under den tyske besættelse af Danmark under 2. verdenskrig, til medlemskab af NATO, placering som frontliniestat og forsigtig udenrigspolitik under Den kolde Krig, til aktiv internationalisme efter kommunismens fald.

I det 21. årh.:

- Danmark og USA og NATO,
- Danmark og EU,
- Danmark og FN.
- Udviklingsbistand, demokrati og menneskerettigheder
- Danmark, globalisering og menneskerettigheder

Faglige mål:

Kursisterne skal kunne redegøre for dynamikken i staters styrkeforhold, alliancer og samspil med internationale organisationer samt diskutere og vurdere Danmarks aktuelle udenrigspolitik.

Eksempel 6: Demokrati og menneskerettigheder.

Menneskerettighedernes historiske rødder.

Demokratiske forfatninger, menneskerettigheder og menneskesyn.

Menneskerettigheder og det danske demokrati.

Menneskerettigheder og ny verdensorden efter kommunismens fald.

Faglige mål:

Kursisterne skal kunne redegøre for menneskerettighedernes opståen og udvikling.

Kursisterne skal kunne identificere forskellige synspunkter og problemstillinger i relation til menneskerettigheder.

Kursisterne skal kunne tage selvstændigt stilling til og diskutere problematikker vedrørende menneskerettigheder, demokrati, den aktuelle verdensorden og den tredje verden.